

Zwoegervrij, verstandige keus

In Nederland kent eigenlijk elke schapenhouder de ziekte zwoeger en wij hebben ook betrouwbare testen en programma's om de ziekte aan te tonen en te beheersen. Dit is in het buitenland nauwelijks het geval. Oppassen dus bij het importeren van schapen.

MAURITS BOSGOED, dierenarts bij DAP Vaassen

Een schaap met duidelijke symptomen van zwoegerziekte: aangetaste gewrichten, knobbelige uier.

FOTO: MAURITS BOSGOED

Zwoeger wordt veroorzaakt door een virus en is zeer besmettelijk. De ziekte kan zich uiten in de uier-vorm, longvorm, gewrichtsvorm en hersenvorm. Bij alle vier de vormen overlijdt het

dier uiteindelijk. Meer dan de helft van de koppels in Nederland is nog steeds besmet met zwoeger. Van CAE bij geiten is de hoeveelheid niet bekend.

Pas op met importen

In Duitsland zijn nog erg weinig bedrijven officieel vrij van deze ziekte. Bedrijven die wél een certificaat hebben, worden toch ook niet als een vrij bedrijf gezien door de GD in Nederland. Wil je dieren importeren vanuit Duitsland en thuis de zwoegervrijstatus krijgen, dan zal je altijd bloed moeten tappen van dieren ouder dan 6 maanden zoals in dit artikel beschreven. Aan te raden is om met hetzelfde bloed ook CL te laten onderzoeken, aangezien dit nog steeds veel voorkomt en veel problemen kan geven.

Zwoeger- en/of CAE-vrij status

Het virus komt bij ongeveer een kwart van de Nederlandse schapen voor. Veel bedrijven hebben dus te maken met deze ziekte zonder dat ze het echt weten. Uit onderzoek blijkt zelfs dat zwoeger de duurste besmetting is onder de schapen. De beste manier om niet te maken te krijgen met de ziekte is door 'zwoegervrij' te worden. Wat zijn de voordelen van het zwoegervrij worden?

- Geen uitval meer als gevolg van deze ziekte (veel dieren worden er eerder uit-geselecteerd door knobbelige uiers).
- De lammeren kunnen duurder en eerder verkocht worden als aangetoond is dat de dieren vrij zijn.
- Het is prettiger werken met gezondere dieren.
- Er kunnen alleen dieren worden aangekocht die ook de zwoegervrije status hebben.

Nadeel is dat zwoegervrij worden een investering vraagt in tijd en geld. Daarna moet men altijd alert blijven op herbesmetting. Contact met schapen van niet-zwoegervrije dieren (keuringen) mag niet meer en als bijvoorbeeld de buurman het minder goed voor elkaar heeft en er een dier van hem in de kudde komt, kan dat niet zomaar genegeerd worden.

Voordelen wegen op tegen nadelen

Toch wegen de voordelen op de langere termijn op tegen de nadelen. Als er zwoeger bestaat in een koppel, dan is het beste deze te ruimen en opnieuw te beginnen. De meest betrouwbare manier om zwoegervrij te worden en te blijven is door deel te

nemen aan het certificeringsprogramma van de Gezondheidsdienst voor Dieren. Je kan zwoegervrij worden door;

- Na lange leegstand gecertificeerde zwoegervrije dieren aan te kopen.
- Ten minste één negatief bloedonderzoek van alle schapen ouder dan zes maanden. Het jaar voorafgaand mogen dan alleen zwoegerziektevrije schapen zijn aangevoerd. Dit tweede punt is van belang als er bij bedrijven wordt gekocht waar geen certificaat bij is.

Aankoop met onbekende status

Wanneer wordt overwogen een dier aan te kopen met onbekende status, is de volgende werkwijze aan te raden:

Het virus komt bij ongeveer een kwart van de schapen voor

1. Inventarisatie. Tap een deel van de daar aanwezige dieren om een beeld te krijgen van het voorkomen van het virus in die kudde. Oudere dieren meepakken geeft de grootste trekkans als het virus er voorkomt. Worden er dieren gekocht die ouder zijn dan 6 maanden, dan moeten in deze steekproef ook deze dieren zelf mee getapt worden. Worden er lammeren aangekocht, dan is aan te raden de moeders te tappen. Het bloed moet vervolgens bij de GD onderzocht worden op antilichamen van het virus.

2. Aanvoeren van de dieren met negatieve uitslag. Zijn er enkele dieren van dit bedrijf positief, dan is verstandig de gehele koop te staken. Bij alleen maar negatieve uitslagen kan de koop doorgaan en lopen er dus dieren op je bedrijf waar de ziekte niet aangetoond is. Theoretisch kan het nog zo zijn dat er toch positieve dieren in het koppel van de verkoper liepen en deze de aangekochte dieren recent hebben besmet. Hier kom je alleen maar achter door te wachten.

3. Geen contact. Vanaf nu mag er geen contact meer zijn tussen het nieuwe koppel en andere dieren. Er is sprake van contact als de afstand tussen de dieren met anderen minder is dan 3 meter. De GD

heeft een jaar wachten ingebouwd waarbij er in die tijd alleen maar dieren van gecertificeerd vrije bedrijven aangevoerd mogen worden. Anders gaat het jaar opnieuw tellen. Een jaar na aankomst op het bedrijf moeten alle dieren opnieuw worden getapt. Zijn deze dieren weer allemaal negatief, dan ben je een officieel zwoegervrij bedrijf. Een jaar later wordt er dan door middel van een steekproef bloed onderzocht. Als deze weer gunstig is, moet elke 24 maanden door middel van een steekproef getest worden. §